

הכרת

הטוב

וגרבות ה"ביסלי"

תודה על כל מה שבראת
תודה על מה שלי נתת
על אור עיניים
חבר או שניים
על מה שיש לי בעולם
על שיר קולח
ולב סולח
שבזכותם אני קיים...

5

יקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף (שמות א, ח)

בגמרא נחלקו, אם "מלך חדש" פירושו מלך חדש ממש - ולכן לא ידע את יוסף - או שאין הכוונה למלך חדש ממש, אלא "שנתחדשו גזרותיו", שחידש גזרות על ישראל, ועשה עצמו כאילו אינו מכיר ואינו יודע את יוסף (סוטה יא, א). חז"ל לומדים מכאן, שכל הכופר בטובתו של חברו - סוף כופר בטובתו של הקב"ה. פרעה מתחיל ב"לא ידע את יוסף", ומזה הוא מגיע לבסוף ל"לא ידעתי את ה' וגם את ישראל לא אשלח" (שמות ה, ב). אותה מידה יכולה להתבטא כלפי בשר ודם, ויכולה ח"ו להתבטא גם כלפי הקב"ה. אם אינך מפתח מידה זו כלפי בשר ודם, לא תבוא להכיר טובה אפילו לקב"ה.

2

"מודים אנחנו לך"

שאלה זו כבר מובאת בגמרא במסכת סוטה דף מ': "בזמן ששליח ציבור אומר מודים, העם מה הם אומרים?" לכאורה, מדוע שהחזן לא יוציא אותנו ידי חובה גם בברכה זו? התשובה הנפלאה, (מופיעה ב"אבודרהם הלכות שמונה עשרה) היא: כי **מישהו אחר לא יכול להודות במקומך!** הוא יכול לבקש רפואה וגשמים ושאר צרכיך, אך הודאה צריכה לבוא ישירות מהמוטב!!! רק אני יכול להודות על מה שקרה עימי. לכן כל אחד בעת חזרת הש"ץ אומר בעצמו ברכת הודאה.

1

"מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך"

הלכה פסוקה היא (קיצור שולחן ערוך סימן א סעיף ב):

מיד כשיעור משנתו, יזכור חסדי ה' יתברך שמו, אשר עשה עמו, שהחזיר לו את נשמתי, אשר הפקידה אצלו עיפה, והחזירה לו חדשה ורגועה, כדי לעבוד עבודתו יתברך שמו בכל יכולתו, ולשרתו כל היום, כי זה כל האדם.

כמו שאמר הכתוב חדשים לבקרים, רבה אמונתך. פירושו, בכל בוקר נעשה האדם בריה חדשה, ויודה בכל לבבו להשם יתברך על זאת. ובעודו על משכבו יאמר: "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה, רבה אמונתך" (ואף על פי שעדיין אין ידיו נקיות, יכול לומר זאת, כיון שאין בו שם ה').

המשפט הראשון שאנו אומרים כאשר אנו פוקחים את עינינו, הוא "מודה אני!"

כל חיינו מבוססים על הכרת הטוב, כלפי הקב"ה וכלפי חברינו.

4

לעפרה טואף, מורה ותיקה ללשון בתיכון עירוני ד', נמאס מתרבות ה"מגיע לי". נמאס לה מהלקסיקון העדכני של התלמיד המצוי, הכולל לשיטתה את משפטי המפתח הבאים: "מגיע לי שתיתני לי להיכנס עכשיו לשיעור כי הגעתי בסך הכל דקה אחרייך... מגיע לי שתיתני לי לקנות שתייה כי אני צמא ורק עכשיו צלצלו... מגיע לי שתסבירי לי פעם אחר פעם למרות שאני לא טרחתי לפתוח מחברת או להכין שיעורי בית... מגיע לי שתשבי בזמנך הפנוי ותשלמי עבורי את החומר שהחמצתי בעת שהותי בחו"ל בחופשה... מגיע לי שתששי בכיתה כל ההפסקה על מנת להשיב לשאלותיי שמשום מה לא נשאלו במהלך השיעור... מגיע לי מועד ב' כי ביום הבחינה התחליתי או לא הייתי מרוכז". אלא שבניגוד למורה המצוי שמוציא את תסכולו על הילדים בבית או בחדר המורים, החליטה טואף, 41 אם לשני ילדים ובעלת ותק של 15 שנים בתיכון, לעשות מעשה. במשך שעות היא ישבה וניסחה מכתב יוצא דופן לתלמידים. על גבי שישה עמודים היא הסבירה להם מדוע התיכון אינו גוף דמוקרטי, ... הרבה פעמים קורה שתלמיד אומר למורה בפרהסייה: 'זו ממש חוצפה, את יודעת?'. בזמני לא זכור לי דבר כזה. היום זה עניין שבשגרה, לי זה צורם באוזניים. אתה לא חייב לכבד את המורה כאדם, אבל אתה חייב לכבד את התפקיד. אני טובה בשבילך כדי להקנות לך ידע...

3

מעשה ביהודי שהזמין תלמיד חכם אחד לסעוד בביתו. כשבאו להסב לסעודה, הושיב בעל הבית כלב ליד האורח! שאל האורח את בעל הבית: וכי לך הזמנת אותי, לבזות אותי ולהושיב לידי כלב?! אמר לו: "חס וחלילה, רבי! אלא שחייב אני טובה לכלב זה, על שהציל אותי פעם מענין רע (כפי שמבואר שם בירושלמי), לכן החלטתי לגמול עמו את הכבוד הזה, להושיבו ליד תלמיד חכם" (ירו' תרומות פ"ח סוף ה"ג). אינני יודע אם אותו כלב נהנה מן הכבוד שניתן לו. מסתבר שהיה מעדיף לקבל עצם נוספת לארוחתו, במקום שיושיבוהו בסעודה ליד תלמיד חכם... גם מצד כבודו של החכם, לא ראוי לכאורה להכיר טובה לכלב באופן כזה. מדוע א"כ מספרים לנו חז"ל מעשה זה? מה באו ללמדנו בזה? כנראה רצו ללמדנו, עד היכן מגיע חיוב הכרת הטוב למי שגמל עמנו טובה - גם אם הוא כלב (ועי' רש"י שמות כב. ל)